

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 453/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att säkerställa att effektavgiften för el är skälig

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 453/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Kaisa Garede m.fl. /saf:

Hur säkerställer regeringen att Energimyndighetens föreskrifter bereds med beaktande av konsumenternas verkliga konsumtionsprofiler i vardagen och att man undviker lösningar som leder till onödiga effektavgifter från korta förbrukningstoppar?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

För att utveckla elmarknaden och stödja genomförandet av elmarknadsdirektivet tillsatte arbets- och näringsministeriet i september 2016 en arbetsgrupp för smarta nät där det sågs att en effektavgift i första hand bör ersätta de nuvarande grundavgifterna. Beredningen av de förslag som arbetsgruppen för smarta nät lämnade fortsatte i samarbete mellan de olika intressentgrupperna vid ett tvåårigt forum för smarta nät som Energimyndigheten tillsatte i september 2019. Arbetsgruppen för samordning av tariffer vid forumet för smarta nät lämnade sin slutrapport om en samordnad struktur för prissättningen av distributionsavgifter den 25 juni 2021. Arbetsgruppen ansåg att en effektavgift skulle öka nätets kostnadsmotsvarighet och rikta kostnaderna till kunden i enlighet med principen om att förorenaren betalar. Arbetsgruppen rekommenderade att den effektavgift som baserar sig på användningen av distributionsnätets kapacitet ska fastställas på månadsnivå. Varje månad ska ha en likadan bestämningsgrund.

Som det konstateras i bakgrundstexten till det skriftliga spørgsmålet preciseras i lagarna om ändring av elmarknadslagen och lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal (RP 197/2024 rd) som godkändes 2024 och trädde i kraft 2025 vilka avgiftskomponenter produkterna för eldistributionstjänster kan innehålla. Syftet med lagen är särskilt att förenhetliga effektavgiftens struktur. Distributionsnätbolagen har även i fortsättningen möjlighet att välja om de erbjuder en effektavgiftsbaserad produkt som kan bestå av en grundavgift, en energiavgift och en effektavgift. Lagen ger också Energimyndigheten fullmakt att vid behov med stöd av artikel 18 i förordningen om den inre marknaden för el meddela närmare föreskrifter till exempel om de nationella grunderna för fastställande av effektavgiften.

I utkastet till Energimyndighetens föreskrift om effektagift har en granskningsperiod på 15 minuter motiverats med överensstämmelse med den lika stora mätperiod som införts i det finska elsystemet och på energimarknaden. Tröskelvärdet på 5 kW baseras på rekommendationerna i slutrapporten från underarbetsgruppen inom forumet för smarta elnät, där 5 kW ansågs i stora drag motsvara effektnivån för så kallad grundförbrukning. I utkastet till föreskrift har remissvar samlats in och föreskriftens slutliga form är ännu okänd. Enligt lagen beslutar Energimyndigheten dock självständigt om saken.

Om effektagiften genomförs i den form som presenteras i utkastet till föreskrift, skulle det i fråga om produkter med effektagift innebära en separat effektagift till exempel för många som använder el som uppvärmningsmetod och, i fråga om andra uppvärmningsformer, även för många konsumenter som använder egen bastu om de tar produkten i bruk. Det är dock viktigt att observera att effektagiften inte är ett extra inkomstflöde utöver de befintliga inkomstflödena när man granskar distributionsnätsbolagets totala intäkter. Effektagiften gör det alltså inte möjligt att öka distributionsnätsbolagets totala intäkter, som begränsas av Energimyndighetens tillsynsmodell. Således är det sannolikt att en annan komponent eller andra komponenter sjunker i produkter med effektagift, även om det slutliga genomförandet bland annat beror på distributionsnätsbolagets avtalsportfölj. Liksom i andra förändringar som gäller stora kundgrupper skulle en produkt med effektagift sannolikt kunna medföra kostnadsfördelar och för vissa eventuellt merkostnader i jämförelse med nuläget. Enligt Energimyndighetens nuvarande tolkning kan hushållen även i fortsättningen välja ett avtal om allmän överföring, på vilket ingen effektagift tillämpas.

Helsingfors 8.1.2026

Miljö- och klimatminister Sari Multala